

РОБОТА АДВОКАТА ІЗ ЗАПОБІГАННЯ ВИНИКНЕННЯ АБО ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТУ ШЛЯХОМ ПЕРЕГОВОРІВ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ

РАБОВСЬКА Світлана Янівна - кандидат юридичних наук, доцент, кафедра юстиції ННІ права Київського національного університету імені Тараса Шевченка

код ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6147-5251>

АВСІЄВИЧ Алла Валеріївна - доктор філософії в галузі права, кафедра права та правоохоронної діяльності Хмельницького інституту ПрАТ ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом»; аспірант Навчально-наукового інституту права ім. Володимира Великого ПрАТ ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом»

код ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8192-8569>

УДК 342.9

DOI: <https://doi.org/10.32782/NP.2024.1.29>

У статті досліджено проблеми реалізації Закону «Про медіацію» та переваги участі адвоката в ролі медіатора на стадії виконання судових рішень. Запропоновано класичні моделі поведінки боржника та рівень сприятливості прогнозу медіації в залежності від такої поведінки. Проаналізовано стан виконавчого провадження в Україні, у тому числі проблеми виконання судових рішень. Визначено перспективи офіційного становлення в Україні інституту медіації на прикладі деяких судових справ. Запропоновано ведення рейтингу медіаторів та сформувано висновок про неможливість проведення медіації у справах про адміністративні правопорушення. Окреслено переваги комплексної медіації.

Ключові слова: адвокат – медіатор, виконавче провадження, медіація, стягувач, боржник.

Постановка проблеми

Стратегією розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021 – 2023 роки серед напрямів та заходів покращення доступу до правосуддя визначено запровадження та розвиток інституту медіації [1]. З огляду на те, що система правосуддя потерпає від гострої нестачі кадрів, на процедуру медіації покладені сподівання

всіх гілок влади щодо вирішення цієї проблеми найближчим часом.

Крім того, протягом 2020 року державними виконавцями фактично виконано 1,5 млн виконавчих документів, що склало 31,2 % від загальної кількості документів, які підлягали виконанню [2, с. 359].

За статистичними даними Ради бізнесомбудсмена, більшість скарг бізнесу щодо невиконання судових рішень, які набрали законної сили, стосуються податкової сфери (483 скарги з 632 за період 2015 – 2020 років) [3, с. 11 - 15].

Таким чином, проблематика виконання судових рішень в Україні має суттєвий вплив на інвестиційний клімат та авторитет держави в національному та світовому суспільстві, адже два з трьох стягувачів у виконавчих провадженнях в Україні мають негативні перспективи їх завершення.

Стан дослідження проблеми

Питанню медіації приділяли увагу такі вчені, як А. Біцай, Н. Боженко, М. Бондарєва, Т. Вільчик, Н. Грень, М. Єфіменко, Т. Кисельова, Т. Подковенко та інші, предметом дослідження яких були організаційно-правові засади медіації, розробка завдань та моделей медіації, робота над офіційним

впровадженням медіації з урахуванням зарубіжного досвіду, а також аналіз специфіки медіації в різних сферах застосування та місця медіації в професіях адвоката і нотаріуса. Водночас, питання повноважень адвоката-медіатора на стадії виконання судових рішень у середовищі норм нещодавно прийнятого Закону «Про медіацію» поки що не досліджувалось.

Мета і завдання дослідження

Попри різноманітні класифікації видів медіації, а також існування погляду на медіацію як соціальну категорію, застосуванням медіації переслідується єдина мета – врегулювання конфлікту. Швидкість та якість досягнутого результату становить ефективність процесу медіації. Відтак у межах даного дослідження основним завданням є пошук позитивних та негативних аспектів участі професійного адвоката в ролі медіатора, що матимуть вплив на ефективність процедури медіації.

Виклад основного матеріалу

Як зазначає Кисельова Т. С., юристи дійсно відчують загрозу своїй професії з боку медіаторів і намагаються конкурувати з медіаторами, які не є юристами, шляхом набуття навичок з медіації та інтеграції медіації в юридичну практику [4]. З економічної точки зору, таке твердження є логічним. Вдала медіація не викликає в подальшому потреби в наданні правової допомоги, тому загроза втрати частини заробітку в адвокатів дійсно існує. Але не варто виключати й існування таких потреб у людини, як потреба у приналежності до соціальної групи, визнанні і самовираженні. Далеко не для всіх адвокатів, на наш погляд, розвиток медіації означає занепад професії. Багато хто з них, маючи потенціал, воліють удосконалити та розкрити себе ще й у медіації. Тому ми б не хотіли вважати, що адвокатура протистоїть медіації. Навпаки, медіація в адвокатурі, як непряма (адвокат спрямовує свою роботу на мирне врегулювання спору поза процедурою медіації), так і пряма (адвокат виступає медіатором), має стати унікальним продуктом правового врегулювання конфлікту.

Змушені констатувати, що конфліктологію пов'язують у переважній більшості з суміжними науками: соціологією та психологією. Саме тому, на перший погляд, професія адвоката не є визначальною для досягнення позитивного ефекту медіації. Проте, для прикладу, до працівників органів пробації також немає єдиних міжнародних вимог щодо спеціальності. Бажано, щоб вони мали вищу освіту в гуманітарних галузях, таких як: психологія, соціальна робота, право, криміналістика або суміжні дисципліни [5, с. 3]. Натомість, участь у судових провадженнях представників персоналу пробації змушує їх володіти нормами Конституції України, Кримінального процесуального кодексу України, Кримінально-виконавчого кодексу України, Кримінального кодексу України, підзаконними актами, а також вміти здійснювати пошук судової практики та застосовувати її. Зокрема, під час підготовки досудової доповіді представник персоналу пробації повинен оцінити характер попередніх правопорушень, вчинених особою, провести співбесіду з обвинуваченим та його близьким оточенням, з'ясувати мотиви скоєння правопорушення, рівень соціалізації та за встановленими ризиками повторного скоєння правопорушення і небезпеки для суспільства надати висновок про можливість виправлення особи без ізоляції від суспільства. Відтак представник персоналу органу пробації поєднує в собі навички соціолога, психолога і правника. Якщо ж ми говоримо про медіацію в адвокатурі, то звертаємо увагу на ту обставину, що законодавець вважає достатнім 90 годин навчання для оволодіння професією медіатора. Основні засади навчання базовим навичкам медіації включають у себе наступний набір компетентностей: конфліктологічну, процедурну, рефлексивну та правову у сфері медіації. Щодо останньої, то вона покликана сформувати навички щодо пошуку нормативно-правових актів у сфері медіації, їх використання під час проведення медіації та оформлення її результатів, у тому числі шляхом укладення угод щодо медіації [6]. Навчання правничим професіям у навчальну програму не входить. Таким чином, для особи, що вступає у конфлікт між суб'єктами, який існує на

стадії виконання судового рішення, може бути незрозумілим зміст цих правовідносин з юридичної точки зору, що явно ускладнить процедуру медіації. Об'єктом правовідносин, які нами досліджуються, виступає виконання приписів, закладених у судовому рішенні, що набрало законної сили. Відповідно, медіатор задля встановлення дійсних інтересів сторін, застосування рефреймінгу, скорочення розриву між позиціями повинен зрозуміти зміст правовідносин. І якщо, наприклад, у спорі про стягнення аліментів, медіатор без юридичних знань (або з початковим рівнем знань) може посприяти близьким особам у примиренні та підвищенні якості взаємодії, то в медіації за участю суб'єктів владних повноважень така можливість практично знівельована необхідністю розуміння меж повноважень такого суб'єкта, а також реальних можливостей для їх реалізації з визначенням похибки на рівень його добросовісності.

Водночас, не заперечуємо того факту, що внаслідок професійної деформації адвокат може відчувати певні труднощі у стримуванні себе від надання сторонам медіації юридичних консультацій щодо вирішення конфлікту. Надто, коли участь у медіації сторони беруть без представників. Як відомо, на конституційному рівні визначено обов'язковість судових рішень. Медіація ж дозволяє відхилення від цього правила. Долаючи не одну перевірку на ступінь ефективності (позовні вимоги, відзив, рішення суду першої інстанції та, не виключено, вищих інстанцій), задоволені вимоги стягувача до боржника мають засвідчувати найефективніший засіб для поновлення, визнання та встановлення безспірності прав, свобод та інтересів. Досвідчений адвокат буде володіти належними знаннями задля розуміння альтернативних варіантів порядку і способів виконання судового рішення, проте лише в тому випадку, якщо вони дійсно існуюватимуть. І навіть за таких умов можливість консультування сторін медіації з боку адвоката-медіатора є сумнівною, оскільки Закон містить пряму заборону. У протилежному ж випадку йтиметься про взаємні (у переважній більшості) поступки, які, так чи інакше, спровокують неналежне виконання судового рішення,

що набрало законної сили. Тож участь у досягненні компромісу, що направлений на невиконання судового рішення, може спричинити внутрішньоособовий конфлікт адвоката-медіатора під впливом двох професій.

Наступною проблемою, яку можна передбачити ще до початку застосування законодавства про медіацію, є авторитет адвоката-медіатора. Стягувач та боржник ще на стадії ініціювання судового спору обирають для себе найвідповіднішу своєму запиту кандидатуру адвоката, який у подальшому позбавлений можливості виступати в ролі медіатора. Пошук іншого адвоката для процедури медіації може бути утруднений його нижчим рейтингом авторитету у стягувача та боржника. Водночас, складність такого вибору може бути компенсована створенням окремого рейтингу медіаторів. У такому випадку особа матиме можливість розмежувати рівень своєї довіри до адвоката та медіатора з професією адвоката залежності від результату, який планується досягти (допомогтися повного виконання рішення або врегулювати конфлікт мирним шляхом на засадах взаємних поступок). На сьогодні в Україні існує Реєстр медіаторів – членів Національної асоціації медіаторів України, у якому можна знайти інформацію про медіатора за ПІБ, сферою врегулювання конфлікту, регіоном роботи та робочою мовою [7]. У Реєстрі наявний функціонал для залишення відгуку про медіатора, інформація про кількість годин навчання. Однак Реєстр не містить інформації про кількість проведених медіацій та їх якісний показник, що, на наш погляд, могло б сприяти розмежуванню якісних характеристик особи як адвоката і медіатора.

На противагу негативним аспектам участі адвоката в процедурі медіації, з впевненістю можемо стверджувати, що суддям простіше мати справу з результатами роботи адвоката-медіатора, аніж представників інших професій. З одного боку, це пов'язано спільністю напрямку мислення, що має і негативний бік медіації у вигляді неефективних спроб рефреймінгу адвокатом, який бачить для себе єдиний правильний варіант вирішення проблеми (рідко більше) та в силу професіоналізму не є гнучким у питанні ви-

ходу за правові межі вирішення проблеми, так само як і суддя. З іншого боку, запровадження монополії адвокатури вже довело свою ефективність у судових провадженнях, демонструючи високу точність визначення предмету спору, кола учасників справи, застосування нормативного регулювання, обсягу доказів.

На стадії виконання судових рішень реакцію боржника можна відслідкувати у таких основних проявах:

1. Боржник вважає судові рішення незаконним та несправедливим. Небажання з ним миритися та впевненість у правильності своєї позиції спонукає категоричного боржника оскаржувати рішення до вищих судових інстанцій або всіляко ухилятися від його виконання.

2. Боржник з ознакою недобросовісності усвідомлює невідворотність процедури виконавчого провадження, але намагається уникнути будь-яких негативних наслідків для себе та ухиляється від виконання судового рішення або сприяє довготривалості його виконання.

3. Боржник сприймає судові рішення як таке, що підлягає обов'язковому виконанню, готовий добросовісно його виконати, але має об'єктивні перешкоди у своєчасному та повному його виконанні.

4. Боржник з належним рівнем правосвідомості отримує судові рішення, що набрало законної сили, та виконує його добровільно або одразу після початку процедури виконавчого провадження [8].

У першому випадку медіація не є можливою через очевидне заперечення боржником проти її проведення, в останньому ж випадку боржник самостійно вичерпує конфлікт задоволенням потреб стягувача у повному обсязі.

У двох інших випадках, попри незадовільний стан виконання судових рішень в Україні, боржник може мати для себе певні негативні наслідки, що спонукатиме останнього на вступ у процедуру медіації. Зокрема, звернення стягнення на майно та дохід, заборона боржнику розпоряджатися та/або користуватися майном, вилучення предметів тощо, є несприятливими для боржника, проте лише за умови, якщо майно та дохід

є офіційними. Крім того, за невиконання рішення виконавець має право накладати на боржника штраф, ініціювати процедури тимчасового обмеження у праві виїзду боржника за кордон та досудового розслідування за фактом вчинення боржником кримінального правопорушення. Також боржник матиме втрати у вигляді виконавчого збору чи основної винагороди приватного виконавця, витрат виконавчого провадження та, що іноді превалює над майновим інтересом, - доброго імені, авторитету у певних колах, відносин із стягувачем.

Реалії стану виконавчого провадження у державі є такими, що на потенційного стягувача покладено тягар усіх ризиків. Навіть у питаннях сплати аліментів на дитину боржники нерідко не мають офіційного доходу та ухиляються як від їх сплати, так і від суспільно корисних робіт, що передбачені в якості покарання за несплату аліментів. Тому, як би жорстоко це не звучало, але в умовах сьогодення навіть шлюб та народження дитини варто розглядати як прагматичні договірні відносини. Іншими словами, вступаючи у будь-які відносини, слід застосовувати до другого суб'єкта умовну конструкцію «партнер-боржник». Завдяки оцінюванню майбутнього партнера в якості боржника, можливо уникнути і ситуації виникнення конфлікту, який не матиме шляхів вирішення. Продовжуючи мову про сплату аліментів та оптимістично прогнозуючи успіх сімейної медіації, розуміємо, що проблема несплати аліментів має дійсно психологічний аспект, оскільки відповідальність за свою дитину є питанням лише особистості. Але в такому випадку йтиметься про перший варіант ставлення боржника до рішення, що набрало законної сили, та відсутність згоди на медіацію. Однак у адвокатській практиці існують і випадки такої причини конфлікту, як особиста неприязнь між батьками. У цій ситуації вдала сімейна медіація може вичерпати всю суть конфлікту, а професія адвоката не матиме такої корисної дії в процесі медіації, як професія психолога.

І навпаки, у судовій справі № 523/9110/17 фізична особа звернулась з позовом до фізичної особи та департаменту державної архітектурно-будівельної інспекції про зне-

сення об'єкта самочинного будівництва. По завершенню розгляду справи трьома судовими інстанціями та звернення судового рішення про задоволення позову до виконання, державний виконавець звернувся до суду із поданням про затвердження мирової угоди. За її змістом боржник передав стягувачу частину збудованих ним приміщень на місці знесених приміщень, що належали на праві власності стягувачу. У свою чергу, боржник за волею стягувача звільнявся від обов'язку знести самочинне будівництво, а мирова угода була підставою для реєстрації права власності за стягувачем та боржником [9]. Звичайно, з юридичної точки зору, можемо констатувати, що, по-перше, до укладення мирової угоди не було залучено державний орган, який виступав відповідачем у справі, а по-друге, такий спосіб узаконення самочинного будівництва перебуває поза межами правового поля та, відповідно, суперечитиме інтересам держави. Відмовляючи у затвердженні мирової угоди на стадії виконавчого провадження суд зазначив: «Зважаючи на те, що умови мирової угоди повинні нести зобов'язальний характер для сторін, оскільки ухвала про затвердження мирової угоди є виконавчим документом, однак викладені умови мирової угоди в певній частині виходять за межі правового поля та можуть порушувати права та інтереси держави, третіх осіб, можуть вплинути на позбавлення права власності в цьому нерухомому майні, суд відмовляє у затвердженні мирової угоди у запропонованому вигляді» [9]. Як бачимо, відсутність участі у переговорах адвоката-медіатора у цій справі призвела до негативного результату та сприяла поданню на затвердження до суду мирової угоди, що не відповідає положенням чинного законодавства. Цей приклад наочно продемонстрував важливість залучення саме адвоката-медіатора сторонами виконавчого провадження, де боржник ухиляється від виконання судового рішення. І саме цей приклад свідчить про висловлену нами раніше позицію, що у виконавчих провадженнях, де боржником виступає суб'єкт владних повноважень, процедура медіації зазвичай обтяжена межами повноважень такого боржника.

Крім того, можуть виникати ситуації, коли добросовісний боржник бажає, але не має змоги виконати судове рішення. Така практика прийнятна, наприклад, у кредитних відносинах. Згода кредитора на сплату боржником лише тіла кредиту, розстрочення сплати, передача в рахунок погашення боргу майна, прощення частини боргу, мотивує боржника до активних дій з виконання рішення суду. Зазвичай, подібні пропозиції ініціюються кредитором з метою повернення офіційно неплатоспроможним боржником хоча б фактично витрачених коштів. Здавалося б, для медіації у цих відносинах достатньо фінансиста. Переговори на стадії виконання судового рішення можуть сформувати у стягувача загальне враження про особу боржника та його дійсну платоспроможність, а боржник, у свою чергу, матиме можливість знизити суму боргу до допустимого рівня. Тобто фактично йтиметься про торги. Проте не варто ідеалізувати наведений нами приклад. Загальновідомим є той факт, що люди не мають довіри до фінансових установ, а юридично освічений медіатор, навпаки, сприяє створенню атмосфери комфорту навколо боржника. Крім того, досить часто недобросовісні кредитори приховують у тілі кредиту інші нарахування, які у судовому провадженні не заперечуються боржником, але на стадії виконання рішення можуть цілком обґрунтовано бути запереченими та виключеними з суми боргу в порядку компромісу. Адже не варто забувати, що, на відміну від медіатора, сторони не обмежені в можливості юридично обґрунтувати власні позиції. Натомість, медіатор повинен зрозуміти, чи висловлена позиція є чесною, та вчасно розпізнати намагання однієї сторони медіації ввести в оману іншу, юридично неграмотну. І нарешті, у домовленостях про передачу в рахунок боргу певного майна саме медіатор матиме обов'язок перевірити таку домовленість на предмет порушення прав третіх осіб та запобігти таким порушенням. Звісно, це робота рівня адвоката-медіатора.

Досліджуючи цю тему, нами також було звернуто увагу на положення Закону щодо можливості здійснення медіації у кримінальних провадженнях з метою примирен-

ня потерпілого з підозрюваним (обвинуваченим) [10]. Тут ідеться про звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим, затвердження угоди про примирення та, можливо, відмову потерпілого від приватного обвинувачення. Натомість, Закон не містить будь-яких положень щодо цивільних позовів у кримінальних провадженнях. Зазвичай, заявляючи про відшкодування матеріальної і моральної шкоди потерпілі завищують їх розмір, покладаючись на встановлення справедливої суми судом. У питаннях же моральної шкоди обвинувачений не може забезпечити належне доказування необґрунтованості заявленої суми. Трапляються і випадки неможливості добровільної сплати цих сум через відсутність їх в обвинуваченого чи підозрюваного. Натомість, при ухваленні вироків суди зазвичай звертають увагу на повноту відшкодування обвинуваченим заподіяної шкоди як на обов'язковий елемент щирого каяття, яке, у свою чергу, є обставиною, що пом'якшує покарання. На наш погляд, хоча законодавець і пішов шляхом запровадження моделі добровільної медіації, у кримінальному провадженні більш позитивний ефект могла мати обов'язкова медіація: присудова чи позасудова. Оскільки медіація на стадії виконання вироку в частині цивільного позову вже не матиме впливу для обвинуваченого на вид та розмір покарання, можемо виключити цю додаткову мотивацію як суттєву перевагу для застосування медіації на заключному етапі судового провадження. Крім того, ми звернули увагу, що законодавець не передбачив можливості проведення медіації між підозрюваним (обвинуваченим) та прокуратурою щодо укладення угод про визнання винуватості. На перший погляд здається, що відсутність таких положень є вимушеною через нетотожність понять «примирення» та «визнання винуватості». Останнє словосполучення надає державі у відносинах з особою ознак авторитету, домінуючого положення. Проте про паритетність у таких відносинах свідчить наявність обопільної згоди. Участь же адвоката при укладенні такого виду угод є обов'язковою. З одного боку, адвокат, як захисник, при укладенні угоди слідує

за відсутністю будь-якого стороннього недопустимого спонукання підзахисного до укладення угоди, а також аналізує з огляду на обставини справи реальний вид та розмір покарання, який зазвичай домінує у подібних судових справах. А з іншого боку, такий адвокат має ознаки медіатора: веде переговори з підзахисним і прокурором, слідує за дотриманням прав третіх осіб та інтересів держави, будує діалог на основі компромісу. Тому можемо резюмувати, що залучення медіатора до укладення угод про визнання винуватості повинно розумітися не як неприпустиме, а як недоцільне, що також свідчить на користь переваг професії адвоката у медіації. Щодо медіації під час виконання вироків можемо зауважити, що на цій стадії процедура медіації положеннями Закону не передбачена. Водночас, певні повноваження органу пробачії (встановлення днів явки на реєстрацію, звернення до суду з поданням про розстрочення сплати штрафу тощо) засвідчують певну дискрецію цього органу з можливістю врахування інтересів засудженого, що, на наш погляд, у майбутньому може стати предметом медіації. Однак на початковій стадії запровадження процедури медіації це питання потребує окремого дослідження.

Натомість, у справах про адміністративні правопорушення існують досить стислі строки притягнення осіб до відповідальності, у той час як законодавець не визначив максимального строку для проведення медіації у таких справах, а положення Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) не містять норм щодо можливості зупинення провадження у них. На жаль, внесення змін шляхом доповнення положень КУпАП про можливість зупинення провадження у справі не зможе виправити ситуацію, позаяк зупинення строків притягнення особи до відповідальності не є можливим. Більше того, положення КУпАП не передбачають затвердження угод про примирення. На практиці, суди беруть до уваги примирення учасників справи та враховуючи особу винного і інші обставини, звільняють особу від відповідальності, обмежуючись усним зауваженням. Зазвичай, провадження у справах про адміністра-

тивні правопорушення є швидкоплинним процесом, види та розмір покарання не є значними, а зміна покарання на стадії його виконання за допомогою процедури медіації не може мати місця в силу суті інституту покарання. Відтак медіація у справах про адміністративні правопорушення на сьогодні здається нежиттєздатним феноменом.

Висновки і перспективи подальших розвідок

Запропоновані нами моделі поведінки боржника можна назвати класичними. Досвідченому адвокату не складе значних проблем розпізнати, яка із запропонованих моделей притаманна тому чи іншому боржнику. Крім того, адвокат, з огляду на практичний досвід, має можливість встановити дійсні інтереси сторін та в процесі медіації виступити в ролі запобіжника для укладення мирової угоди, що порушуватиме права третіх осіб та чинне законодавство України. Сукупності таких якостей, на наш погляд, не матимуть медіатори з інших професій. У той же час, у деяких випадках, зокрема у сімейних спорах, інші професії будуть більш доречними для процедури медіації. Однак, якщо ми задамося питанням, чи має право психолог-медіатор звертатися за юридичною допомогою до адвоката, а адвокат-медіатор - до психолога, то отримуємо очевидну відповідь. Саме у цьому, на наш погляд, і полягає диспозитивність та розмитість норм Закону «Про медіацію». Безперечно, за результатами дослідження ми дійшли висновку, що у більшості випадків участь у процесі медіації особи з професією адвоката підвищує її ефективність. У деяких випадках, незалежно від професії медіатора, медіація не матиме позитивного ефекту. А в деяких випадках проблема конфлікту між стягувачем та боржником матиме соціально-психологічний аспект та потребуватиме корегування відповідними спеціалістами як з прив'язкою до медіації, так і без такої прив'язки. Законом «Про медіацію» не регламентовано окремо можливості проведення комплексної медіації, до якої могли б бути залучені фахівці різних професій. Проте робота кількох медіаторів в одному конфлікті, на наш погляд, здатна суттєво покращити

стан виконання судових рішень в Україні. А словесна конструкція у Законі «медіатора (медіаторів)» засвідчує, що законодавець також є прихильником цієї позиції.

Таким чином, питання запровадження комплексної медіації у виконавчих провадженнях, а також медіації на стадії виконання судових рішень, ухвалених у кримінальних справах та справах про адміністративні правопорушення, потребують подальшого дослідження. Для багатьох дослідників-адміністративістів теренами наукової творчості має стати процедура медіації з органом публічної адміністрації.

Література

1. Про Стратегію розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021 – 2023 роки. Указ Президента від 11.06.2021 р. № 231/2021. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/2312021-39137> (дата звернення 14.02.2024 р.).
2. Звіт про хід і результати виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України у 2020 році. Кабінет Міністрів України. 2021. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/uploads/public/607/855/17c/60785517cf4cd976277005.pdf> (дата звернення; 08.02.2024 р.).
3. Як бізнесу домогтися виконання судового рішення в Україні. Рада бізнес омбудсмена. Системний звіт. 2021. URL: <https://boi.org.ua/files/ep/zt/ua150321.pdf> (дата звернення; 08.02.2024 р.).
4. Кисельова Т. Інтеграція медіації в судову систему України: Програмний документ, Рада Європи, Київ, 2017. URL: <https://md.ukma.edu.ua/wp-content/uploads/2018/11/Kyselova-T.-Mediation-Integartion-UKR.pdf> (дата звернення; 06.02.2022 р.).
5. Комітет з питань проблем злочинності Ради Європи. Правила щодо підбору, відбору, освіти, навчання і професійного розвитку персоналу тюрем і пробачії від 25 квітня 2019 року (прийняті на 76-му пленарному засіданні). URL: https://www.probation.gov.ua/?page_id=118 (дата звернення; 09.02.2024 р.).
6. Основні засади навчання базовим навичкам медіатора / За заг. ред. К. Б. Наровської. К.: Видавець В. За-

харенко, 2019. 32 с. URL: http://namu.com.ua/ua/downloads/osnovni_zasady_NBNM/NAMU%20Mediation%20Basic%20Training%20-%20Recommendations%202019.pdf (дата звернення: 11.02.2024 р.).

7. Реєстр медіаторів – членів Національної асоціації медіаторів України. URL: <http://namu.com.ua/ua/members/> (дата звернення: 10.02.2024 р.).

8. Рабовська С. Медіаційна робота адвоката на стадії виконання судових рішень: *матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 22-23 жовт. 2021 р.* / Тавр. нац. ун-т ім. В. І. Вернадського. Гуманіт. ін-т. Київ, 2021. С. 14-18.

9. Ухвала Суворовського районного суду м. Одеси від 19.11.2021 р. Справа № 523/9110/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/101321502> (дата звернення: 12.02.2024 р.).

10. Про медіацію: Закон України від 16 листопада 2021 року № 1875-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1875-20?lang=en#Text> (дата звернення: 10.02.2024 р.).

References

1. Pro Stratehiiu rozvytku systemy pravosuddia ta konstytutsiinoho sudochynstva na 2021 – 2023 roky. (2021). Ukaz Prezydenta № 231/2021 [In Ukrainian].

2. Zvit pro khid i rezultaty vykonannya Prohramy diialnosti Kabinetu Ministriv Ukrainy u 2020 rotsi. (2021). Kabinet Ministriv Ukrainy [In Ukrainian].

3. Yak biznesu domohtysia vykonannya sudovoho rishennia v Ukraini. (2021). Rada biznes ombudsmena [In Ukrainian].

4. Kyselova T. Intehratsiia mediatsii v sudovu systemu Ukrainy: Prohramnyi dokument. (2017). Rada Yevropy [In Ukrainian].

5. Komitet z pytan problem zlochynnosti Rady Yevropy. (2019). Pravyla shchodo pidboru, vidboru, osvity, navchannia i profesiinoho rozvytku personalu tiurem i probatsii [In Ukrainian].

6. Zakharenko, V. (2019). Osnovni zasady navchannia bazovym navychkam mediatora. Narovskoi, K. B. (Ed.). Kyiv [In Ukrainian].

7. Reiestr mediatoriv – chleniv Natsionalnoi asotsiatsii mediatoriv Ukrainy [In Ukrainian].

8. Rabovska, S. (2021). Mediatsiina robota advokata na stadii vykonannya sudovykh rishen. (2021). Kyiv. [In Ukrainian].

9. Ukhvala Suvorovskoho raionnoho sudu m. Odesy vid 19.11.2021 r. Sprava № 523/9110/17. [In Ukrainian].

10. Verkhovna Rada Ukrainy. Zakon Ukrainy «Pro mediatsiiu» vid 16 lystopada 2021 roku № 1875-IX. [In Ukrainian].

Svitlana Rabovska

*Ph.D of Juridical sciences
of the Taras Shevchenko National University of
Kyiv*

Alla Avsiievych

*Doctor of Philosophy in Law
Khmelnyskyi Institute PJSC «Interregional
Academy of Personnel Management»*

The article examines the problems of implementing the Law «On Mediation» and the benefits of attorneys' participation as mediators at the stage of enforcement of court decisions. The author proposes the classical models of debtor's behavior and the level of favorability of the mediation forecast depending on such behavior. The author analyzes the state of enforcement proceedings in Ukraine, including the problems of enforcement of court decisions. The author determines the prospects for the official establishment of the mediation institute in Ukraine on the basis of some court cases. The author proposes to maintain a rating of mediators and draws a conclusion that mediation in cases of administrative offenses is impossible. The advantages of comprehensive mediation are outlined.

Keywords: attorney-at-law - mediator, enforcement proceedings, mediation, claimant, debtor.